

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

1

לפני: השופט יעקב שפסר, סגן נשיא

התובע:

שמעון שי
ע"י ב"כ עו"ד נ' ירקוני, עו"ד מ' בן מאור, עו"ד א'
קופרמן

נגד

הנתבעת:

רשות שדות התעופה
ע"י ב"כ עו"ד ע' דרורי, עו"ד ש' דגני, עו"ד י' ביטון

2

3

פסק דין

4

5

6 תובענה לקבלת פיצויים בגין טענה להפרת חוזה שנכרת בין התובע לבין הנתבעת, במסגרתו
7 התחייבה הנתבעת לשלם לתובע בעבור אפליקציה שפותחה על-ידו, והמאפשרת הגשת
8 תכניות טיסה של מטוסים אזרחיים זעירי-מימדים באמצעות מכשירי טלפון ניידים. כמו כן,
9 מבוקשת קבלתם של פיצויים ללא הוכחת נזק בעקבות ביצוע עוולה מסחרית של גניבת עין,
10 הפרת זכויות יוצרים וכן עשיית עושר ולא במשפט כתוצאה משימוש הנתבעת באפליקציית
11 התובע שלא כדין.

12

א. רקע עובדתי

13

14

15 1. בחודש מאי 2010 אירעה תקרית אווירית (להלן: "התקרית האווירית"), אשר הובילה
16 להתרסקות מטוס אזרחי קל. בצוות הבדיקה אשר הוקם לשם חקירת התקרית האווירית,
17 נכלל התובע, מר שמעון שי (להלן: "שי" או "התובע"), יזם ומפתח תוכנות, שהינו בעל
18 רישיון אזרחי להטסת כלי-טייס המכונים "אווירונים זעירי-מימדים" (Aviation Ultralight,
19 להלן: "אז"מ/מים"). בין יתר מסקנות דו"ח הבדיקה, שפורסם על-ידי משרד החוקר הראשי
20 אודות התקרית האווירית, נכללה המלצה לביצוע פיילוט למערכת אשר תאפשר לטייסים
21 בתעופה הספורטיבית לדווח על תכניות הטיסה שברצונם לבצע. לגרסת שי, על מנת
22 ליישם את ההמלצות ששולבו בדו"ח זה, החליט הוא ליזום פיתוח אפליקציה המאפשרת
23 הגשת תכניות טיסה באמצעות מסרון הנשלח מטלפונים ניידים על-ידי טייסי האז"מים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

- 1 (להלן: "האפליקציה").
- 2
- 3 2. בשנת 2011, פיתחה הנתבעת, רשות שדות התעופה (להלן: "הרשות" או "הנתבעת"),
- 4 מערכת ממוחשבת המכונה PSB (Pilot Self Briefing system, להלן: "PSB"), אשר
- 5 במסגרתה יכולים טייסי אז"מ להזין נתונים לצורך הגשת תכניות טיסה ולקבל "מירשה
- 6 טיסה", קרי, תכנית טיסה מאושרת (להלן: "מירשה טיסה"). מערכת ה-PSB מאפשרת
- 7 לטייסים הזנה של תכניות הטיסה באופן ישיר, באמצעות גלישה לאתר אינטרנט ייעודי ל-
- 8 PSB שהקימה הרשות. בנוסף, ביכולת הטייסים להגיש תכניות טיסה באופן "עקיף", על-ידי
- 9 פנייה למחלקת מודיעין טיס ברשות באמצעות טלפון, פקס או הודעת דוא"ל, כאשר
- 10 במקרים אלו מוזנות תכניות הטיסה באופן ידני על ידי עובדי המחלקה בהתאם לבקשת
- 11 הטייסים. תכניות הטיסה שנתקבלו מועלות מרשת ה-PSB לרשת מידע תעופתי עולמית
- 12 (המכונה Aeronautical Fixed Telecommunication Network, ובקצרה "AFTN"),
- 13 המופעלת בישראל על-ידי הרשות.
- 14
- 15 3. באותה שנה, ביקש שי לעניין את הרשות באפליקציה שפיתח כחלק ממסקנות דו"ח
- 16 בדיקת התקרית האווירית, ואשר, כאמור, מאפשרת משלוח תכנית טיסה באמצעות מסרון
- 17 הנשלח מטלפון נייד. בין הצדדים נקבעה פגישה ליום 17.7.2011, במהלכה הציג שי את
- 18 האפליקציה למספר גורמים ברשות וברשות התעופה האזרחית (להלן: "רת"א"), נדונו
- 19 הדרכים ליישומה וכן הוחלט על עריכת פיילוט למשך שלושה חודשים (להלן: "הפיילוט").
- 20
- 21 4. ביום 13.9.2012 שלח שי לרשות "הצעת מחיר למיחשוב הגשת תוכניות טיסה" (להלן:
- 22 "הצעת המחיר"), במסגרתה פורטו מרכיבי המערכת של האפליקציה, יעדים לשיפורה,
- 23 סיכום הפיילוט שבוצע במשך חודש והצעת מחיר לתוכנה, לתחזוקתה ולהרחבתה למספר
- 24 פלטפורמות. בסיום הצעת המחיר נכתב כי "לצורך הזמנה, יש לחתום מטה ולשלוח
- 25 חזרה לפקס מס'....", כאשר בפועל, אין מחלוקת כי הצעת המחיר לא נחתמה על-ידי
- 26 הרשות או גורם אחר מטעמה.
- 27
- 28 5. החל ממועד זה החלה התכתבות ענפה בין הצדדים, אשר לאור חשיבותה להבנת התמונה
- 29 המלאה בענייננו ואת טענותיו של כל צד כלפי משנהו, יתוארו להלן עיקרי הדברים אשר
- 30 הוחלפו בין שי לבין בעלי תפקידים שונים ברשות:
- 31

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

- 1 א. ביום 31.10.2012 הכין מר נועם הרטוך (להלן: "הרטוך"), ראש אגף מודיעין טיס
2 ברשות, מכתב לטייסי האז"מ אודות האפליקציה בו נכתב, בין היתר, כי האפליקציה
3 פותחה על-ידי שי במסגרת המאמצים לשיפור השירות לקהילת טייסים האז"מ,
4 "בשיתוף גורמי רשות שדות התעופה ורשות התעופה האזרחית". כמו כן, בהודעות
5 דוא"ל שנשלחו על-ידי מר מנחם שבו מהרשות (להלן: "שבו") לטייסי האז"מ בנובמבר
6 2012 ובמרץ 2013 ציין תודתו והערכתו לשי על פועלו בפיתוח האפליקציה.
7
8 ב. ביום 27.2.2013 נערכה פגישה בהשתתפות שי וגורמים ברת"א, כאשר במסגרת
9 סיכום הפגישה שנשלח, צוין שהאפליקציה פותחה על-ידי שי באופן עצמאי ושלא
10 בעקבות דרישת גוף תעופתי, וכן כי היא איננה ממלאת אחר הדרישות הקבועות
11 בפרסומי המידע התעופתי (להלן: "הפמ"ת"), מאחר שלא מתקבל במסגרתה מירשה
12 טיסה.
13
14 ג. בסיכום דיון מיום 25.4.2013 בנושא תכניות טיסה לאז"מים, נכתב כי בניגוד לתקנות,
15 אין האפליקציה מבצעת פעולה אקטיבית של הפצה ואישור, כאשר הדבר מצוי
16 בפיתוחו של שי וכי תקצוב הנושא ייבדק.
17
18 ד. ביום 12.5.2013, בהודעת דוא"ל שנשלחה משי אל הרטוך, עת נשאל האחרון האם
19 ישנו עדכון לגבי התקצוב, השיב "זה אכן מטופל תקציבית. האם ישבת עם מנחם
20 שבו להבין איך העסק עובד?". בהמשך נשאל הרטוך האם על שי לוותר ולהוריד את
21 האפליקציה, כאשר הרטוך סבר שעליו להמתין.
22
23 ה. ביום 21.7.2013 שלח מר מוטי שמואלי, ראש אגף תשתיות תעופתיות ברת"א מכתב
24 למנהל נמל התעופה בן גוריון, בו צוין כי האפליקציה איננה עומדת בדרישות הפמ"ת
25 של רת"א ביחס לאופן ומועדי הגשת תכנית טיסה וכן בדרישה לקבלת מירשה טיסה
26 ממודיעין טיס. עוד נכתב, שהגשת תכנית טיסה מחויבת לעמוד בתקנה 78 לתקנות
27 הטיס (הפעלת כלי טיס וכללי טיסה), התשמ"ב-1981 (להלן: "תקנות הטיס") וכי טרם
28 נמצא פתרון לכך שתכניות הטיסה המוגשות באפליקציה אינן מקבלות את המשוב
29 הנדרש מיחידת מודיעין טיס לצורך קבלת מירשה טיסה, כאשר חיבור בין האפליקציה
30 למערכת ה-PSB נועד אומנם לפתור את הבעיות ואולם ההחלטה אם לקשר בין
31 המערכות נתונה בידי הרשות.
32

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

- 1 ביום 27.10.2013 שלח שי מכתב להרטוך בו נכתב כי בעקבות שיתוף פעולה עם
2 מודיעין טיס ורת"א, יש כיום באפשרותם של טייסי האז"מ להגיש תכניות טיסה
3 באמצעות הטלפון הנייד, וכי עד שלב זה בוצעו במימונו האישי של שי פעולות
4 המסתכמות בסך של כ-50,000 ₪ (בנוסף לכ-4,000 ₪ לחודש בעבור תמיכה
5 באפליקציה). עוד ציין שי, כי בסוף החודש צפוי כי יושלם על-ידו "מימון אישי כולל של
6 כ-100,000 ₪" ובהמשך הוסיף:
7
8 **"הבהרת לי שהמערכת אושרה בדרגים הגבוהים ביותר ברש"ת**
9 **[הכוונה היא לרשות בענייננו, הערה שלי – י.ש] וברור לי שיש**
10 **בירוקרטיה כדי לאשר את התקציב המלא. בינתיים אני ממתין**
11 **בסבלנות כשנה לאחר שהרמתי את הפרויקט בהצלחה ובתקציב**
12 **נמוך מאוד. כדי להמשיך לתחזק את המערכת אני מבקש לפחות**
13 **לקבל את מחיר התחזוקה החודשית עבור השנה האחרונה.**
14 **המימון האישי שהוקצב לנושא מסתיים בסוף חודש אוקטובר..."**
15
16 ז. בחודש דצמבר 2013, החליט שי "להשבית" את פעילות האפליקציה וכתוצאה מכך לא
17 התאפשר לטייסי האז"מ להגיש באמצעותה תכניות טיסה.
18
19 ח. ביום 6.1.2014 עדכן הרטוך את שי כי צפוי דיון ברש"ת באשר לממשק שבין
20 האפליקציה למערכות הרשות, וכי הוא יעדכן את שי בסיומו. בתגובה כתב שי "האם
21 זה מה שמונע מהם לשלם על תחזוקה? הרי אם התשלום יבוצע הבעיה תיפתר
22 ונוכל לטפל בממשק בהמשך...", והרטוך השיבו כי "זו לא בעיה של תחזוקה. הם
23 רוצים לשלם על הכל בסוף הפרויקט, בהנחה שהפרויקט יסתיים יום אחד....".
24
25 ט. כמו כן, בהודעת דוא"ל שנשלחה למר אודי ברעוז, סמנכ"ל המבצעים ברשות (להלן:
26 "ברעוז") ביום 11.2.2014, כתב שי כי הוא ישוב להפעיל את האפליקציה לאור
27 בקשתו מהעמותה לממנה במימון ביניים, וכל זאת בזמן הניסיון לאשרה. בהמשך ציין
28 שי, כי הוא מקווה שהאפליקציה תאושר הגם ש"ברור לי שלא מובטחת הצלחה של
29 100 אחוז. בשלב זה אני מסתפק במאה אחוז מאמץ. בינתיים אמשיך לממן את
30 הפעלתה בעצמי. אני מקווה שצעד זה יסייע לך לקדם את האישורים הנדרשים
31 בזמן שאין "רעש" מצד הטייסים". להודעה זו השיב ברעוז "100 אחוז מאמץ יושקע

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

- 1 – חבל שאינני יכול להבטיח שיהיה יחס ישר בין ההשקעה לתוצאה.."
2
3 י. ביום 23.2.2014 שלח שי הודעה לטייס האז"מ, בה נכתב כי לאור פניות מצד מנהלי
4 הרשות, החליט שי "לפנים משורת הדין" להחזיר את האפליקציה לפעולה ולהמשיך
5 במימון עצמי של המערכת לשישה חודשים נוספים.
6
7 א. ביום 1.9.2014 ביקש מר רן פוני, יו"ר האגודה לתעופה ספורטיבית (להלן: "פוני")
8 משבו, כי יבדוק את ההתקדמות בנושא ההתקשרות בין שי לרשות בעניין הפעלת
9 האפליקציה, בהוסיפו כי חצי שנה קודם לכן נערכה פגישה עם ברעוז בה הוחלט "כי
10 שי שמעון ימשיך להפעיל את המערכת לתקופה של חצי שנה נוספת ובמהלכה
11 תיבחן האפשרות שרש"ת יתקשרו עם שי שמעון בהסכם להפעלת המערכת".
12
13 יב. בהודעות נוספות שהוחלפו בין שי להרטוך ביום 7.10.2014, כתב הרטוך כי בדיון
14 שהתקיים ברשות הוחלט לפנות לשי לשם בדיקת האפשרות לרכוש ממנו את
15 האפליקציה וציין כי "זה הצ'אנס שלך לראות סוף סוף טוב מהרשות אחרי
16 כאבי הלב שעשו לך...".
17
18 ג. ביום 16.11.2014 שלח מר קובי רז, מנהל תכנית ברשות (להלן: "רז"), הודעה לשי
19 בה נכתב כי בהמשך לשיחתם, נתבקש לאמוד מחדש את המשמעויות של העברת
20 האפליקציה לחזקת הרשות, וביקש כי שי ישלח אליו את המשמעויות הטכניות
21 והאדמיניסטרטיביות של מהלך זה, והוא יעבירן ל"מקבלי ההחלטות". ביום
22 17.11.2014 כתב שי לרז, כי בהתאם להצעת המחיר שהועברה על-ידו בעבר
23 לרשות, עלות פיתוח האפליקציה הינה 80,000 ₪ (אשר תוקנה לדבריו ל-50,000 ₪
24 בעקבות בקשת הרשות), כאשר רז השיב כי הוא מעוניין לתאם פגישה עם הגורמים
25 הטכניים ברשות על מנת ששי יוכל להציג את האפליקציה "ולדבר על המשמעויות
26 הטכניות של להעביר את האפליקציה (באופן מלא) לרשותנו".
27
28 יד. ביום ה-1.4.2015 שלח מר ליבי בהט (להלן: "בהט"), מנהל מחלקת תשתיות אוויריות
29 ברת"א מכתב, בו הבהיר כי לא ניתן להגיש תכניות טיסה באמצעות אפליקציות כגון
30 האפליקציה של שי, בשל העובדה שאין במסגרתן, בין היתר, אפשרות לקבלת משוב
31 (קרי, אפשרות דחייה או אישור) על תכניות הטיסה. באותו היום, שלח פוני, מכתב

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

- 1 לחברי האגודה בה עדכנם בדבר הודעת רת"א על הפסקת מידית של השימוש
2 באפליקציה, וכן צוין כי ועד האגודה החליט לפנות לפרופ' רן גלעדי (להלן: "פרופ'
3 גלעדי") לשם ביצוע בדיקת היתכנות לפיתוח אפליקציה חדשה לקבלת מירשי טיסה
4 דרך מערכת ה-PSB, כאשר פיתוחו של פרופ' גלעדי זמין לשימוש כבר כיום. בסיום
5 מכתבו, הודה לשי על פיתוח האפליקציה "בהתנדבות למען חברי האגודה לתעופה
6 ספורטיבית". באותו היום, שלח שי מכתב לשבו בו צוין כי בהתאם לבקשת רת"א
7 האפליקציה תשלח הודעת דוא"ל אוטומטית ביחס לתכנית הטיסה.
8
- 9 טו. ביום 31.5.2015 שלח פוני הודעה לנציגי הרשות ורת"א, בה צוין כי פרופ' גלעדי פיתח
10 בהתנדבות אפליקציה להגשת תכניות טיסה לטייסי אז"מ דרך מערכת ה-PSB וכי
11 אפליקציה זו קיבלה את תמיכת הרשות. במהלך שנת 2015 ערכו הגורמים
12 המקצועיים ברשות בדיקות פנימיות ביחס למשמעויות הטכניות והכלכליות הכרוכות
13 בהטמעה מלאה של האפליקציה במערכות הרשות (הליך המכונה "גיור" האפליקציה).
14 בדיון שנערך ברשות ביום 12.7.2015 הוצגו ממצאי בדיקת הישימות ל"גיור"
15 האפליקציה, והוחלט כי בשלב זה ובהתאם לנתונים שהוצגו בדיון לא תאומץ
16 האפליקציה של שי.
17
- 18 טז. ביום 2.8.2015 העביר הרטוך הודעת דוא"ל לשי, בה נכתב כי התקיים דיון מסכם וכי
19 הערכת אגף מידע ומחשוב הינה כי פיתוח האפליקציה יעלה כחצי מיליון ₪, בעוד
20 שהאפליקציה של פרופ' גלעדי מסופקת ללא תשלום, ומאפשרת קישור בין תכנית
21 הטיסה למערכת ה-PSB. כמו כן שלח בהט הודעת דוא"ל לנציגי הרשות ורת"א בה צוין
22 כי האפליקציה של שי איננה מתממשקת עם אף אחת ממערכות מודיעין טיס וכי לפיכך
23 סותרת האפליקציה את הנחיות הפמ"ת. באותו היום שלח שי הודעת דוא"ל להרטוך
24 ולברעוז בה טען כי לאחר מספר שנים בהן ביצע עבודה מקצועית בפיתוח האפליקציה
25 הוא מוצא עצמו כ"עני בפתח" ו"מצפה למוצא פיו של משהו שאפילו לא פגשתי".
26 בתגובה השיב ברעוז, כי לאחר דיונים התקבלה ברשות וברת"א החלטה משותפת
27 לפיה אין ביכולתן לעבוד עם האפליקציה. כתוצאה מכך הגיש שי את התובענה דנן.
28
- 29 6. בדיון שהתקיים בפני ביום 6.9.2015 נמחקה בקשת שי למתן צו מניעה זמני, לאחר
30 שחזר בו ממנה. כמו כן, במקור, הוגשה תובענה זו אף כנגד רת"א ופרופ' גלעדי, ואולם,
31 בין השניים לבין שי הושגו הסדרים דינויים אשר קיבלו תוקף של פסקי דין: במסגרת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

1 ההסדר עם רת"א הודיעה האחרונה כי נוכח הצהרת שי בדבר פיתוחים נוספים
2 שנתווספו על-ידו לאפליקציה אין היא רואה מניעה חוקית לשימוש בה על-ידי הטייסים,
3 וכתוצאה מכך נמחקה רת"א מן התובענה; בנוסף, בדיון שהתקיים בפני ביום
4 15.11.2016 הודיעו שי וגלעדי כי הגיעו לכדי הסכמה לפיה התובענה תידחה ביחס
5 לגלעדי. עוד קודם לכן, בישיבת 6.9.15 נדחתה התביעה כנגד נתבעת נוספת שצורפה
6 במקור לתביעה כנתבעת פורמלית – האגודה הישראלית לתעופה זעירה. בהתאם
7 להסדרים אלו, נותרה הרשות כנתבעת היחידה בענייננו.
8
9 7. להשלמת התמונה בדבר השתלשלות העניינים בין הצדדים, יצוין כי הרשות הגישה
10 הודעה מטעמה בדבר התנהלות חמורה לכאורה מצד שי, וזאת נוכח מכתב ששלח
11 לרשות ביום 15.2.2016, בו נכתב כי במערכת ה-PSB המצויה בשימוש הרשות קיימות
12 פרצות אבטחת מידע, וכן צורף למכתבו דו"ח בדיקה מטעם חברת BUGSEC (להלן:
13 "חברת באגסק") המאשש לכאורה טענות אלו (להלן: "דו"ח באגסק"). בהודעת
14 הרשות האמורה נטען כי לאור מכתב שי, פנתה לחברת באגסק לשם קבלת הבהרות
15 באשר לדו"ח באגסק, וכי תגובת החברה במכתבה מיום 23.3.2016 הייתה כי דו"ח זה
16 איננו מוכר לה, אינו ערוך ומנוסח באופן המאפיין דו"חות הנערכים על-ידיה ומסקנותיו
17 אף אינן מתיישבות עם הממצאים המופיעים בו. כן ציינה חברת באגסק כי מבירור
18 שערכה בנושא, עולה כי עורך הדו"ח, מר אלכס פלג (להלן: "פלג"), עבד בחברה
19 במועד הרלוונטי וכי אכן בוצעה פנייה אליו מטעם שי. שי בתגובה טען, כי לא נפל כל
20 פגם בנסיבות ערכת דו"ח באגסק וכי פנייתו לחברת באגסק נבעה מהיות תחום
21 התעופה קרוב לליבו, כאשר בנוסף צירף חשבונות מטעם החברה, להוכחת
22 התקשרותו עימה. חברת באגסק השיבה בתגובה כי החשבונות שצורפו שולמו בגין
23 רכישת שעות ייעוץ ולא בגין מתן חוות דעת וכן כי למיטב ידיעתה בין פלג לשי קיימת
24 היכרות מוקדמת. לאור זאת, הגיש מר רונן כרמונה, מנכ"ל חברת באגסק תצהיר
25 ונחקר על-ידי הצדדים.

ב. תמצית טענות הצדדים תמצית טענות התובע

26
27
28
29 8. לטענת שי, בעקבות המלצות משרד החוקר הראשי שהתפרסמו לאחר התקרית
30 האווירית, ייסדה עמו הרשות יחסים משפטיים בקשר לפיתוח והטמעת האפליקציה,
31 במסגרתם התחייבה לשלם עבורה בעתיד. שי טוען, כי במשך למעלה מארבע שנים
32 התנהלה ההתקשרות בין הצדדים, אשר כללה קיומן של לא פחות מתשע פגישות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

- 1 בנושא הטמעת האפליקציה והתכתביות בהודעות דוא"ל עם גורמים שונים ברשות.
2 לגרסת שי, בין הצדדים נכרת הסכם בעל-פה, אשר דן הן במישור הטכני של
3 האפליקציה והן במישור הכספי, כאשר לשיטתו, מהודעותיו של הרטוך עולה כי היה
4 בכונת הרשות לשלם בעבור פיתוח האפליקציה, לכל הפחות, בסיומו של הליך
5 הטמעתה במערכת. בסיכומיו מוסיף שי, כי ההסכם שנכרת בעל-פה בענייננו הינו
6 מסוג חוזה יחס, וכי גמירת הדעת והמסוימות הדרושים לכינונו התגבשו בעקבות האמון
7 ושיתוף הפעולה בינו לבין הרשות בפיתוח האפליקציה ומתוקף ההיגיון המסחרי והקשר
8 שהתנהל ביניהם לאורך השנים.
9
- 10 9. לטענת שי, האפליקציה אמורה הייתה להקל על העומס הקיים ברשות באישור תכניות
11 טיסה, וכי משעה שהתברר כי ניתן לקבל תכניות טיסה גם בהודעות דוא"ל, בוצעו על-
12 ידו התאמות לאפליקציה אשר יאפשרו שליחת הודעות כאמור למודיעין טיס באופן
13 אוטומטי ובהתאם להנחיות רת"א. לגרסתו, על-אף עמידתה המלאה של האפליקציה
14 בדרישות הדין והרגולטור, בחרה הרשות שלא לפעול להטמעתה במערכת מסיבות
15 שרירותיות, והובילה לקטיעת תהליך ההתממשקות בטענות סרק לפיהן "גיור"
16 האפליקציה הינו הליך יקר הכפוף גם לחובת עריכת מכרז. שי טוען כי הלכה למעשה,
17 במשך השנים פעילות נציגי הרשות מולו במישור הכספי והביצועי התנהלה מבלי
18 שנדרש לחדול מפעולתו בטרם תוסדר ההתקשרות עמו במכרז.
19
- 20 10. לשיטת שי, תצהירו של מר אורן עציון מטעמו – בדבר היקף עבודה נדרש של כ-9-12
21 חודשים לשם פיתוח האפליקציה - לא נסתר ועל כן יש לקבלו במלואו. בנוסף טוען שי,
22 כי הרשות עשתה עושר ולא במשפט עת קיבלה לידיה שלא על-פי זכות שבדין את
23 האפליקציה ונהנתה מפירותיה, שכן טייסי האז"מ השתמשו בה ללא תלות טכנית, וזאת
24 מבלי שהרשות זיכתה אותו בתמורה בעבור שימוש זה.
25
- 26 11. לעמדת שי, הרשות ביצעה כנגדו גם עוולה של גניבת עין, מאחר שדרשה לקבל לידיה
27 את קוד המקור של האפליקציה, ומכוח דרישה זו פעל שי להוספת פיתוחים נוספים
28 באופן נהיר וספציפי שיקל על הרשות להטמיעה במערכת. שי טוען, שבכך ביקשה
29 הרשות להראות לטייסי האז"מ כי השימוש באפליקציה מתייתר נוכח המערכת
30 שפותחה על-ידי פרופ' גלעדי, ובמקביל להימנע משתלום עבורה, באופן המהווה גניבת
31 עין.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

1
2 12. בסיכומי תשובתו מוסיף שי, כי טענתו בדבר קיומו של חוזה בעל-פה מסוג חוזה יחס
3 בין הצדדים איננה מהווה הרחבת חזית שכן מדובר בטענה משפטית המצויה בגדרי
4 עילת התביעה והנובעת מנתונים עובדתיים ומשפטיים שהוצגו בכתבי טענותיה, וכי
5 התנהלותה הדייונית של הרשות מעידה על הסכמתה להעלאת טענות אלו. כמו כן,
6 נזנחה במסגרת סיכומיו הטענה כי הרשות ביצעה עוולה של הפרת זכויות יוצרים
7 באפליקציה.

8
9

תמצית טענות הנתבעת

10 13. לטענת הרשות, אין התקשרות עסקית או חוזה בין הצדדים ביחס לאפליקציה, ובשום
11 שלב לא הובטחה לשיקבלת תמורה מאת גורם מוסמך ברשות. לגרסתה, שיתוף
12 הפעולה בינה לבין שי התמצה בפעולות תיאום לצורך יצירת "שפה משותפת" בין
13 האפליקציה לבין מערכותיה על מנת לאפשר שימוש באפליקציה לטייסי האז"מ שיחפצו
14 בכך ובכפוף להוראות הדין. הרשות מציינת, כי במסגרת הבדיקות שביצעו הגורמים
15 המקצועיים נבחנה האפשרות "לגייר" את האפליקציה לתוך מערכותיה, אך זאת מבלי
16 שניתנה לשי כל הבטחה בנושא. לטענת הרשות, לא עלה בידי שי להצביע על ראייה
17 ביחס לקיומו של הסכם עימה, כאשר לגרסתה שי עצמו לא ציפה לקבל כל תמורה,
18 נוכח הבהרותיו כי האפליקציה מומנה מכיסו הפרטי. הרשות טוענת, כי בתחילה לא
19 העלה שי דרישה כספית כלפיה בקשר לאפליקציה, וכי גם כשנשלחה אליה הצעת
20 מחיר מטעמו – לא נחתמה על-ידה מעולם. הרשות מוסיפה, כי דרישות המסוימות
21 וגמירת הדעת אינן מתקיימות בענייננו, וזאת, לעמדתה, אף כעולה מגרסת שי
22 בחקירתו.

23

24 14. לטענת הרשות, סירובה לאישור האפליקציה נבע מאי-עמידה בדרישות הקבועות בדיני
25 התעופה ובכללי התעופה המחייבים של רת"א, אשר מפורסמים בפמ"ת, וכי שי ידע
26 שאין כל ערובה לאישור זה. הרשות מוסיפה וטוענת, כי היא "אדישה" לאופן הגשת
27 תכניות הטיסה על-ידי טייסי האז"מ (קרי, אם הטייס מזין את תכנית הטיסה באמצעות
28 האפליקציה או ישירות למערכת ה-PSB), ובלבד שהגשה זו עומדת בהוראות הדין.
29 הרשות מציינת כי בענייננו קובעות הוראות הפמ"ת שהגשת תכנית טיסה אפשרית
30 באמצעות טלפון, פקס, דוא"ל ומערכת ה-PSB, שכן המידע המתקבל בכל אחד
31 מאמצעים אלו מרוכז במערכת ה-PSB ובנוסף, באפשרות הטייס לקבל במסגרתם

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

1 "משוב חוזר" (הדרוש לצורך אישור מירשה טיסה או עדכונים בתכנית הטיסה) שאיננו
2 מתקבל באמצעות האפליקציה.
3
4 15. לגרסת הרשות, ציבור טייס האז"מ – ולא הרשות – הינם "צרכני" האפליקציה, בעוד
5 שהיא עצמה אינה מבצעת כל שימוש בה, ומאחר שבנוסף לכך לא ניתנה לגרסתה כל
6 הבטחה לממשק האפליקציה עם מערכתה, הרי שממילא אין כל התעשרות שלא כדין
7 מצידה. לטענתה, מעולם לא קיבלה לידיה את קוד המקור של האפליקציה או נתון אחר
8 הקשור אליה. כמו כן טוענת הרשות, כי מעדות שי עולה שפיתוח האפליקציה ארך
9 מספר שבועות בודדים ולא מספר שנים כטענתו.
10 16. בנוסף טוענת הרשות, כי התנהלותו של שי בתובענה דגן לוקה בפגמים. ראשית,
11 מאחרי שלשיטתה הממצאים המוצגים בדו"ח באגסק זויפו על-ידי שי, ובהגשתו ביקש
12 לשבש הליכי משפט תוך הסתרת מעורבותו בדו"ח; שנית, המומחה אשר העיד מטעמו
13 של שי הינו בנו של בא-כוחו כאשר הדבר לא צוין, ושלישית, מאחר שבמהלך חקירתו
14 של המומחה מטעם שי נשלחה למומחה הודעת דוא"ל מאביו (בא-כוחו של שי). כמו כן
15 לעמדתה, טענת שי לפיה דו"ח חקירת התקרית האווירית היווה את המסד להתקשרות
16 הצדדים וכי ההסכם בעל-פה אשר נכרת ביניהם הינו מסוג חוזה יחס מהווה הרחבת
17 חזית פסולה.

ג. דיון והכרעה

18
19
20
21 17. הדיון בענייננו נסוב בעיקרו סביב שאלת קיומה של התקשרות חוזית בין שי לבין
22 הרשות, דהיינו האם בין הצדדים נכרת חוזה בעל-פה במסגרתו התחייבה הרשות
23 לאשר את האפליקציה ואת הטמעתה במערכתה ו/או לשלם לשי בעבורה?
24
25 מהלך דיוננו יהא אפוא כדלקמן: בראשית הדברים אתייחס בקצרה ליסודות הדרושים
26 לכינונו של חוזה בעל-פה. בהמשך, אפנה לבחון האם נכרת בענייננו הסכם מחייב בין
27 הצדדים בהתאם ליסודות אלו, הן לעניין קבלת התמורה עבור האפליקציה והן לעצם
28 סוגיית ההתחייבות לאישורה על-ידי הרשות. לאחר מכן, אדון בטענת קיומו של חוזה
29 יחס, ובסיום, אבחן האם, כטענת שי, התעשרה הרשות שלא כדין כתוצאה מן השימוש
30 באפליקציה או לחילופין ביצעה עוולה של גניבת עין.

א. כריתת חוזה בעל-פה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

18. סעיף 23 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973 (להלן: "**חוק החוזים**") קובע כי
"חוזה יכול שייעשה בעל פה, בכתב או בצורה אחרת, זולת אם היתה צורה
מסויימת תנאי לתקפו על פי חוק או הסכם בין הצדדים". סעיף זה מבטא את עקרון
חופש הצורה הנגזר מעקרון חופש החוזים, שכן כשם שחוזה עשוי ככלל לבטא כל תוכן,
כך יכול הוא גם להיעשות בכל צורה, לרבות באמצעות סיכום של דברים בהצעה
ובקיבול שנעשו בדיבור פה (גבריאלה שלו דיני חוזים – החלק הכללי 377 (2005)
(להלן: "**שלו**")). ואולם, מאחר שגם את עצם קיומו של חוזה בעל-פה, בדומה לחוזה
בכתב, יש להוכיח בראיות מספיקות, העדרו של מסמך כתוב עשוי ליצור קשיים
מסוימים בעניין זה (**שלו**, בעמ' 377-378).

19. אף חוזה שנכרת בעל-פה נדרש לקיים אחר יסודות גמירת הדעת והמסוימות כתנאי
לכינונו (ס' 2 ו-5 לחוק החוזים). כידוע, גמירת הדעת מבטאת את רצון הצדדים ואת
הסכמתם ההדדית להתקשר בחוזה המסוים, והיא נבחנת באמות מידה אובייקטיביות,
קרי, בביטוי חיצוני של הצהרת הרצון ולא באמצעות התחקות אחר כוונתם הפנימית של
הצדדים (**שלו**, בעמ' 172-173; ע"א 692/86 יעקב בוטקובסקי ושות' - חברה לייבוא
ושיווק בע"מ נ' גת, פ"ד מד(1) 57, 68 (1989); ע"א 8163/05 הדר חברה לביטוח
בע"מ נ' פלונית, פס' 25 לפסק דינה של השופטת ארבל (פורסם בנבו, 6.8.2007)).
ככל שהצדדים לא הגיעו לכדי גמירת דעת להתקשר בחוזה, אין ביכולתו של בית-
המשפט ליצור אותה עבורם בדיעבד (ע"א 392/80 קדר נ' אתרים בחוף, פ"ד לו(2)
162, 165 (1982)).

יסוד המסוימות מגלם בחובו את הדרישה כי ההצעה תהא מלאה ומדויקת באופן שעם
קיבולה ייכרת חוזה בר-ביצוע, מבלי שיידרש קיומו של משא ומתן משלים (**שלו**, בעמ'
175; ע"א 8430/06 שבתאי נ' ספני, פס' 36 לפסק דינו של השופט דנציגר (פורסם
בנבו, 3.11.2008)). ברבות השנים רוככה דרישת המסוימות, והיא תחשב כמתמלאת
גם במקרים בהם הצדדים לא סיכמו את כלל הפרטים אלא את התנאים החיוניים
בלבד, דוגמת מסגרת העסקה, תחומיה ונושאה, בעוד שיתר הפרטים יושלמו באופן
חיצוני באמצעות הדין או הנהג (**שלו**, בעמ' 175-176; ע"א 6235/15 חלאק נ' כריים,
פס' 20 לפסק דינו של השופט ג'ובראן (פורסם בנבו, 15.2.2017) (להלן: "**פרשת
חאלק**"); ע"א 9247/10 רוזנברג נ' סבן, פס' 14 לפסק דינו של השופט פוגלמן
(פורסם בנבו, 24.7.2013)).

ב. מן הכלל אל הפרט

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

- 1 ב.1 האם נכרת חוזה למתן תמורה עבור האפליקציה?
- 2 20. עיקרה של התשתית הראייתית בתובענה דנן, עליה מתבסס שי לשם הוכחת קיומו של
3 הסכם בעל-פה לתשלום בגין האפליקציה, הינו הודעות הדוא"ל הרבות וכן המכתבים
4 וסיכומי הפגישות אשר הוחלפו בין הצדדים וצורפו לתיק. ברם, לאחר עיון בכלל
5 המסמכים, העדויות וטענות הצדדים לא מצאתי כי עלה בידי שי לעמוד בנטל הדרוש
6 להוכחת התקשרות הצדדים בחוזה מחייב במסגרתו הוסכם כי הרשות תשלם תמורת
7 האפליקציה, וזאת נוכח העדר העדה על גמירת דעתה וכן אי-התקיימותה של דרישת
8 המסוימות.
- 9
- 10 21. קיומה או העדרה של גמירת דעת הצדדים להתקשר ביניהם בחוזה בעל-פה, נלמדת,
11 בין היתר מנסיבות העניין, מהתנהגות הצדדים ומחילופי דברים ביניהם בסמוך לכריתת
12 החוזה (שלו, בעמ' 173; ע"א 7193/08 עדני נ' דוד, פס' 9 לפסק דינו של השופט
13 פוגלמן (פורסם בנבו, 18.7.2010)). בענייננו, נושא התשלום הועלה לראשונה במסמך
14 הצעת המחיר ששלח שי לרשות בחודש ספטמבר 2012, לאחר חלוף כשנתיים ממועד
15 תחילת פיתוח האפליקציה (עמ' 36 לעדות שי, פרוטוקול הדיון מיום 15.11.2016).
16 מסמך זה הינו בגדר הצעה בלבד, וזאת כעולה מכותרתו, מגרסתו של שי עצמו (ס' 19
17 לתצהיר שי) ואף מן הקביעה המפורשת בעמוד האחרון להצעת המחיר, לפיה "**לצורך
18 הזמנה, יש לחתום מטה ולשלוח חזרה...**". כמו כן, אין מחלוקת בין הצדדים כי הלכה
19 למעשה, הצעה זו לא נשלחה חתומה על-ידי הרשות כנדרש במסגרתה (עמ' 39 לעדות
20 שי, פרוטוקול הדיון מיום 15.11.2016), ומשכך, לא קובלה ומעמדה נותר כשל הצעה
21 בלבד, שאין בה כדי לחייב את הרשות בתשלום. בנוסף, "התעלמות" זו של הרשות מן
22 הצעת המחיר לא היוותה אירוע בודד, שכן שני מקרים נוספים בהם העלה שי בקשה
23 לקבלת תשלום עבור האפליקציה – לא זכו אף הם לתגובה מאשרת מצד הרשות:
24 הראשון, הינו מכתבו של שי מיום 27.10.2013 (נספח י"א למוצגי התובע) שעניינו
25 "מימון של תוכנה לתוכניות טיסה אז"מ", בו צוין כי הפעולות שבוצעו מסתכמות בסך
26 של כ-50,000 ₪ פיתוח ובנוסף בכ-4,000 ₪ לחודש תמיכה. במסגרת מכתב זה,
27 ביקש שי "**לפחות לקבל את מחיר התחזוקה החודשית עבור השנה האחרונה**",
28 ואולם לא נתקבלה כל תגובה חיובית מצד הרשות לבקשתו; השני, הינו הודעת דוא"ל
29 ששלח שי ביום 17.11.2014, בה הוצגה פעם נוספת הצעת המחיר לעניין עלות
30 הפיתוח ועלויות התחזוקה החודשית (נספח ט"ז למוצגי התובע), כאשר תגובת הגורם

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

1 מטעם הרשות הייתה כי הוא מעוניין לתאם פגישה על מנת (ההדגשות אינן במקור,
2 הערה שלי – י.ש) "לדבר על המשמעויות הטכניות של להעביר את האפליקציה
3 (באופן מלא) לרשותנו", דהיינו, מבלי להשיב באופן ענייני לסוגיית התשלום. יוצא
4 אפוא, כי במשך שלוש שנים שב והעלה שי הצעות מחיר לתשלום עבורו פיתוח
5 האפליקציה ותחזוקתה, כאשר לא הובאה כל הוכחה כי הצעותיו אלו קובלו באופן
6 כלשהו על-ידי הרשות.

7 22. זאת ועוד, בתכתובות הדוא"ל הרבות שהוחלפו בין הצדדים לא ציין שי כי בשלב כלשהו
8 הובטח לו תגמול בעבור האפליקציה. אדרבא, קריאת התכתובות יוצרת דווקא את
9 הרושם ההפוך, שכן שי מבהיר מספר פעמים כי האפליקציה פותחה במימונו האישי:
10 "הפעולות שבוצעו במימוני האישי עד היום....", "בסוף החודש אשלים מימון אישי
11 כולל של כ-100,000 ₪" (נספח י"א למוצגי התובע); "אני מקווה שהמערכת
12 תאושר.....בינתיים אמשיך לממן את הפעלתה בעצמי..." (נספח י"ד למוצגי
13 התובע); "במסגרת שיתוף פעולה עם רש"ת, פותחה על ידי ובמימוני האישי
14 אפליקצייה ייעודית להגשת תוכנית טיסה לאז"מ..." (נספח ד' למוצגי הנתבע 3). כמו
15 כן, התכתובות אשר צורפו לתיק מלמדות כי הובהר לשי, וכי היה בידיעתו, שהרשות לא
16 גמרה בדעתה לשלם עבור האפליקציה אלא הדבר דורש בדיקה, ולפיכך לא מדובר
17 בנושא שלגביו התגבשה הסכמה או התקשרות מחייבת. כך (ההדגשות כולן אינן
18 במקור, הערה שלי – י.ש), במכתבו להרטוך מיום 27.10.2013 (נספח י"א למוצגי
19 התובע) ציין שי "ו.וברור לי שיש בירוקרטיה כדי לאשר את התקציב המלא...";
20 ובסיכום הדיון מיום 25.4.2013 נכתב כי "תקצוב הנושא יבדק ע"י הרטוך מול
21 ברעוז". אומנם, בהתכתבות בין הרטוך לשי מיום 3.6.2013 (נספח לבקשה להוספת
22 ראייה שהתקבלה בהחלטתי מיום 29.1.2017) כותב שי כי "בפעם האחרונה חיים
23 אמר לי שזה עובר לתקצוב ברשות" והרטוך השיב "זה אכן מטופל תקציבית"
24 ולשאלת שי האם "לותר ולהוריד? או להמתין?" ענה הרטוך "להמתין", ואולם גם
25 בכך אין כדי לבסס התחייבות לתשלום מקום בו בהתכתבות דוא"ל מאוחרת יותר בין
26 השניים מודע שי לקיומה של "מניעה" לתשלום (בהודעת דוא"ל להרטוך מיום
27 6.1.2014 כותב שי "האם זה מה שמונע מהם לשלם על תחזוקה?..."), ובהודעה
28 מיום 7.10.2014 אף נאמר לו מפורשות על-ידי הרטוך, כי רכישת האפליקציה הינה אך
29 בגדר אפשרות המצויה בבדיקה: "בדיון שהיה הוחלט לפנות אליך לבדיקת
30 האפשרות לרכוש ממך את התוכנה...". גם אמירת הרטוך לשי בהודעה מאותו היום,
31 לפיה "זה הצ'אנס שלך לראות סוף סוף כסף טוב מהרשות אחרי כאבי הלב שעשו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

1 לך.... **תתמחר ריאלי !!!** מעידה כי מדובר בלא יותר מ"צ'אנס", דהיינו, אפשרות
2 לקבלת תמורה, וממילא לא בהתחייבות או בהסכמה מוגמרת. הודעות אלו מעידות
3 אפוא, על ידיעת שי ב"זמן אמת" כי תשלום תמורה כלשהי בגין האפליקציה דורש
4 אישור (שטרם התקבל), ומהווה בגדר אפשרות בלבד, אשר הוצאתה אל הפועל כרוכה
5 בתהליך בדיקה.
6 חיזוק לכך ניתן למצוא בעדותו של שי, ממנה עולה כי קבלת תשלום תמורת השימוש
7 באפליקציה הייתה אך בבחינת ציפייה ואמונה שהתגבשו בליבו, ואשר לפיכך לא עלתה
8 כדי בסיס לדרישת תשלום מן הרשות (עמ' 43 לעדות שי, פרוטוקול הדיון מיום
9 15.11.2016) (ההדגשות אינן במקור, הערה שלי – י.ש):

10
11 **"ש. ... מדוע אתה לא בא לרשות עד כאן או שתשלמו או שאלך**
12 **לבית משפט, למה אתה לא בא והופך שולחן, כבר**
13 **בפברואר?**
14 **ת. מפני שהתשובה הזאת היא לא דרמטית היא ברוח כל**
15 **התשובות שקיבלתי במהלך ארבעת השנים ובחרתי להאמין**
16 **לאנשים שזה ייקח עוד קצת זמן ועוד בירוקרטיה ולבסוף אקבל**
17 **את שכרי."**

18
19 גם מר אורן עציוני, אשר זומן לעדות מטעם שי, השיב כי בין הצדדים לא הייתה
20 התקשרות מחייבת וכי שי בחר ליטול סיכון (עמ' 10 לעדות אורן עציוני, פרוטוקול הדיון
21 מיום 15.11.2016):

22
23 **"ש. קודם אמרת שמה שאתה יודע במקרה הזה הוא [הכוונה לשי,**
24 **הערה שלי – י.ש] פעל כిזם שלוקח סיכון?**
25 **ת. אכן.**

26
27 **ש. האם אתה הבנת מהתובע שיש לו התקשרות מחייבת עם**
28 **הרשות ואמרת שלא?**
29 **ת. לא ידעתי על התקשרות."**

30
31 23. יתרה מכך, אף בחינת התנהגותו של שי איננה מעידה כי סבר שהתגבשה בינו לבין

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

1 הרשות הסכמה לתשלום בגין האפליקציה. ראשית, בסיכום הפגישה מיום 27.2.2013
2 נכתב כי האפליקציה "פותרת באופן עצמאי ע"י מר שמעון שי (ולא מתוך דרישה של
3 גוף תעופתי רשמי).." , כאשר שי לא ביקש לתקן את האמור, ולא ציין כי המדובר
4 בפיתוח עבור הרשות. כך גם בהתכתבות דוא"ל מיום 6.9.2013 בין שי לבין אחד
5 מטייסי האז"מ, מר אמנון אור, בה כתב האחרון "אך מאחר ואתה עושה זאת
6 בהתנדבות אז אי אפשר לבוא בטענות..". (נספח ה' למוצגי הנתבע 3) בחר שי שלא
7 לתקנו. שנית, השליטה בתפעול האפליקציה וכתוצאה מכך, גם היכולת "להשביתה",
8 מצויה הייתה כל העת (ועודנה) בידיו של שי. הדעת נותנת, כי אילו הייתה ניתנת לו
9 הבטחה לתשלום מאת הרשות, וככל שהבטחה זו לא מומשה במשך מספר שנים, היה
10 שי מפסיק את מתן ה"שירות" - קרי את אפשרות השימוש באפליקציה - עד אשר היה
11 מקבל מן הרשות את השכר שלכאורה הוסכם בין הצדדים כי ישולם לו. מנגד, בענייננו,
12 הוסיף שי לאפשר את השימוש באפליקציה במהלך כל השנים (וככל הנראה אף נכון
13 למועד כתיבת שורות אלו), כאשר בפעם היחידה בה הופסקה על-ידו אפשרות זו,
14 הוחזרה האפליקציה ל"עבודה מלאה" מיד לאחר הגשת בקשה לעמותה לממן מימון
15 ביניים של האפליקציה "בזמן ניסיון לאשר את המערכת" (הודעת דוא"ל מיום
16 11.2.2014, נספח י"ד למוצגי התובע), וממילא מבלי שהובטח לו דבר מאת הרשות.
17 בנוסף, בפנייתו לטייסי האז"מ מיום 23.2.2014 כתב שי:

18

19 **"לפני כחודשיים הורדתי את השירות לאחר הפעלה של כשנה**
20 **במימון עצמי. לאור פניות מנהלי רש"ת להפעיל את המערכת**
21 **בזמן שהם פועלים כדי לסיים את התהליך הבירוקרטי של**
22 **"אימוץ" האפליקציה, החלטתי לפנים משורת הדין להיערך**
23 **להפעלת המערכת שוב ולהמשיך במימון עצמי של המערכת**
24 **לתקופה נוספת של 6 חודשים, כזמן סביר לסיים את התהליך**
25 **הבירוקרטי....."**

26

27 הנה כי כן, ככל שהייתה לשי הבטחה לתשלום מן הרשות, מצופה היה כי לא יגיש
28 בקשה למימון מהעמותה, אלא ידרוש מהגורם אשר לכאורה הבטיח לו תגמול (קרי,
29 הרשות, ולא העמותה) את קבלתו, וכי לא ישיב את האפליקציה לפעולה אלא לאחר
30 שתנוח דעתו כי תשלום כאמור אכן ישולם לו. ואולם בענייננו, בחר שי להחזיר את
31 המערכת לכלל פעולה "לפנים משורת הדין" כהגדרתו, על מנת לתת לרשות שהות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

1 לסיים תהליך בירוקרטי פנימי ומבלי שניתנה לו התחייבות לקבלת תמורה. כל זאת,
2 תוך שהוא ממשיך בהפעלתה ובמימונה של האפליקציה גם כיום, כאשר טענתו כי
3 הדבר נעשה "בעל כורחו" (ס' 49 לתצהיר שי) איננה מתיישבת עם העובדה
4 שהאפליקציה מצויה בשליטתו הבלעדית.

5
6 24. כמו כן, והגם שמקובלת עלי גרסת שי לפיה הסכום המבוקש בהצעת המחיר הופחת
7 על-ידו לסך של 50,000 ₪ כתוצאה מאמירה מצד גורם ברשות, וזאת על מנת להימנע
8 מעמידה במכרז בו מחויבת הרשות בהתקשרויותיה (שכן טענה זו נתמכת בסכום
9 המופיע בהצעת המחיר, בהתכתבות הדוא"ל מיום 17.11.2014 – נספח ט"ז למוצגי
10 התובע, ואף בעמ' 74 לעדות ברעוז, פרוטוקול הדיון מיום 30.1.2017) - לא הוכח כי
11 הצעה זו, אף בהיותה נמוכה מן הרף המתבקש לקיומו של מכרז, קובלה בפועל על ידי
12 הרשות, וכי הרשות גמרה בדעתה להתחייב בתשלום כאמור.

13
14 25. יתרה מכך, אינני סבור שאף דרישת המסוימות מתקיימת בעניינו, שכן גם לפי עדותו
15 של שי, לא הוצג לו סכום כלשהו שישולם בעבור האפליקציה ואף לא מועד לתשלום
16 (עמ' 40 לפרוטוקול הדיון מיום 15.11.2016):

17
18 **"ש. אני חוזר לשיתוף הפעולה הכלכלי, אמרת היה לי הסכם בעל**
19 **פה, לפי ההסכם הזה כמה התחייבו לשלם לך?**
20 **ת. לא היה מספר בהתחייבות בעל פה אלא רק שאני אבוא על**
21 **שכרי."**

22
23 ובעמ' 37 לפרוטוקול הדיון מיום 15.11.2016:

24
25 **"ש. ...אתה שמעת מנועם הרטוך או מרדכי שבו שישלמו לך כסף**
26 **על משהו?**
27 **ת. התשובה היא כן, השאלה היתה רק מתי וכמה."**

28
29
30 התשובה לשאלה מהם תנאים מהותיים וחיוניים לעסקה אומנם עשויה להשתנות
31 בהתאם לנסיבות העניין (פרשת חאלק, בפס' 21), ואולם בנסיבות המקרה שבפני –
32 שעניין קיומו של הסכם בעל-פה לתשלום עבור האפליקציה – סבורני כי העדר הסכמת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

- 1 הצדדים אודות הסכום שיועבר כתמורה ומועד התשלום, מהווה מחסור בפרט מהותי,
2 ואף המהותי ביותר, לגיבוש החוזה המסוים שנטען כי נכרת ביניהם, ומשכך, ברי כי
3 יסוד המסוימות נעדר במקרה זה.
4
- 5 26. מן האמור לעיל, הגעתי לכלל מסקנה כי לא הוכחה גמירת דעתה של הרשות
6 להתקשרות בהסכם מחייב לתשלום בעבור האפליקציה, וזאת נוכח חילופי הדברים
7 העולים מן התכתובות שהוחלפו בין הצדדים, מן הנסיבות וכן מהתנהגותם. בנוסף לכך,
8 משעה שאף לגרסת שי לא הוסכמו בין הצדדים פרטים מהותיים וחיוניים להסכם – גם
9 יסוד המסוימות נעדר בענייניו, ומשכך, לא נכרת הסכם בין הצדדים לעניין מתן תמורה
10 לשי בעבור האפליקציה.
11 ב. האם התחייבה הרשות לאשר את האפליקציה ולהטמיעה במערכתיה?
- 12 27. לטענת שי, הסכם הצדדים בעל-פה חל אף בקשר לפיתוח ושילוב האפליקציה
13 במערכות הרשות, כאשר החלטת הרשות שלא לפעול להטמעתה - אף לאחר
14 ההתאמות שערך שי באפליקציה על מנת לעמוד בדרישות הדין - נבעה מסיבות
15 שרירותיות ומטענות סרק בדבר עלות הליך ההטמעה וחובת עריכת מכרז. מנגד,
16 טוענת הרשות, כי האפליקציה לא אושרה להטמעה בשל אי-עמידתה בדרישות הדין
17 והרגולטור ונוכח עלותה הגבוהה, וכי מעולם לא התחייבה בפניו לאשרה ו"לגיירה"
18 למערכותיה.
19
- 20 28. בהודעות הדוא"ל שצירפו הצדדים מציינת הרשות באופן מפורש כי אישור האפליקציה
21 על-ידה איננו מובטח ומהווה אפשרות ותו לא. כך לדוגמא, בסיכום הפגישה שנשלח
22 לשי ביום 19.3.2013 (ס' 5.2.1 לנספח ט' למוצגי התובע) נכתב (ההדגשות כולן אינן
23 במקור, הערה שלי - י.ש): "המערכת אינה מפורסמת.....כאחת הדרכים המותרות
24 להגשת תוכנית טיסה. למרות שלא נדרש לה רישיון, במידה ויוחלט לאשר שימוש
25 בה, יש לפרסם הדבר". בהודעת הרטוך לשי מיום 6.1.2014 צוין "הם רוצים לשלם
26 על הכל בסוף הפרויקט, בהנחה שהפרויקט יסתיים יום אחד...."; בהודעת פוני מיום
27 1.9.2014 צוין "תיבחן האפשרות שרש"ת יתקשרו עם שי שמעון בהסכם להפעלת
28 המערכת" (נספח ט"ו למוצגי התובע); בהודעה מיום 20.11.2014 (נספח ט"ז למוצגי
29 התובע), השיב קובי לשי כי הוא מעוניין להציג את האפליקציה לרשות "ולדבר על
30 המשמעויות הטכניות של להעביר את האפליקציה (באופן מלא) לרשותנו", קרי,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

1 קליטת האפליקציה ברשות לא אושרה או הוסדרה באופן סופי אף בסוף שנת 2014.
2 בנוסף, עיון בהודעות מעלה כי שי עצמו היה מודע לכך שאין כל התחייבות מצד הרשות
3 לאישור האפליקציה, וכי מדובר בניסיון בלבד, שכן בהודעת דוא"ל לברעוז מיום
4 11.2.2014 כתב שי (נספח י"ד למוצגי התובע; ההדגשות אינן במקור, הערה שלי –
5 י.ש):

6
7 **"לאחר הבקשה מהעמותה לממן מימון ביניים בזמן ניסיון לאשר**
8 **את המערכת..... אני מקווה שהמערכת תאושר בייחוד לאחר**
9 **הוכחתה בשטח, אך ברור לי שלא מובטחת הצלחה של 100**
10 **אחוז. בשלב זה אני מסתפק במאה אחוז מאמץ..."**
11

12 29. יתרה מכך, לכל אורך הדרך הובהר לשי כי האפליקציה איננה עולה בקנה אחד עם
13 דרישות הדין והגורמים הרגולטוריים בהן מחויבת הרשות (נספחים ט', י', ט"ו, י"ז
14 למוצגי התובע), כגון ביחס לקבלת "משוב חוזר", וסבורני, כי אף בעובדה זו יש כדי
15 להחליש את טענת שי לקיומה של הבטחת הרשות לאישור האפליקציה ולהטמעתה
16 במערכת. במקביל לכך, הרושם הנוצר בעיניי, הינו דווקא לקיומו של מאמץ כנה מצד
17 הרשות לבחינה ממשית של אפשרות "גיר" האפליקציה, וזאת הגם שלבסוף הוחלט כי
18 לא ניתן לאשרה לאור עלויותיה הגבוהות, ואי-עמידתה בתנאי הדין, כאשר מקובלת עלי
19 לעניין זה עדות ברעוז לפיה (עמ' 72, פרוטוקול הדיון מיום 30.1.2017):

20
21 **"ת. אני בטוח שאף אחד לא חושב שאנחנו ברש"ת היינו מתחילים**
22 **את התהליך אם לא היינו חושבים מראש שיש סיכוי להצלחתנו**
23 **בעתיד..... ולכן היו דיונים היו פגישות מקצועיים כאלה**
24 **ואחרים לראות אם בסופו של דבר התהליך יצליח אבל הוא**
25 **לא הצליח".**

26
27 **"ת. רש"ת לא היתה מקיימת את התהליך אם היא לא הייתה**
28 **חושבת שיש לו סיכוי הצלחה".**

29
30 30. יוצא אפוא, כי לא הוכחה כל גמירת דעת והתחייבות מצד הרשות גם ביחס לעצם
31 אישור האפליקציה, ולפיכך, כי לא נכרת בין הצדדים חוזה אף לעניין זה. כן אציין, כי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

1 הגם שמוכן אני להניח כי התובע אכן האמין כל העת שבסופו של יום האפליקציה
2 תוטמע במערכות הרשות והוא יקבל תשלום עבורה, הרי שאין די בציפיותו ובאמונתו
3 של צד כדי לגבש הסכם, מקום בו לא הוכחה נקודת זמן בה התקיימו יסודות גמירת
4 הדעת והמסוימות, הדרושים לכינונה של התקשרות מחייבת בין הצדדים.
5

6 31. כמו כן, לאור מסקנותיי בדבר אי-כריתתו של חוזה בין הצדדים, לאישור האפליקציה או
7 לתשלום עבורה, מתייתרת מאליה סוגיית היקף ושעות העבודה שהשקיע שי בפיתוחה.
8

ג. חוזה יחס

9
10 32. לטענת שי, ההסכם שנכרת בינו לבין הרשות מהווה חוזה יחס. ברם, אף אלמלא
11 העדרם של יסודות גמירת הדעת והמסוימות כמפורט לעיל, ואף אילו לא הייתה טענת
12 קיומו של חוזה יחס מועלית לראשונה בסיכומיו של שי כהרחבת חזית, דעתי הינה כי
13 גם לגופם של דברים אין בנסיבות ענייננו כדי להעיד על קיומו של חוזה יחס.
14

15 33. חוזה יחס (relational contract) נקבע בפסיקה כהסכם לתקופה ממושכת אשר נועד
16 להתאים לשינוי נסיבות המתרחש לאורך זמן (רע"א 1185/97 יורשי ומנהלי עיזבון
17 המנוחה מילגרומ הינדה ז"ל ל נ' מרכז משען, פ"ד נב(4) 145, 160 (1998)):
18

19 "חוזה כזה מתאפיין ביחסים ארוכי טווח ומורכבים. חוזים אלה
20 רגישים לקיומן של נסיבות עתידיות שלא הוסדרו במפורש בחוזה.
21 הם מנסים ליצור במסגרתם שלהם איזון בין הצורך בוודאות
22 וצפיות לבין הצורך בגמישות ויכולת הסתגלות לתנאים משתנים.
23 איזון זה מושג על-ידי אמצעים מגוונים, ובהם קביעת מנגנונים
24 לשינוי תנאי החוזה והשלמתם, קביעת אמות-מידה לחלוקה
25 הדדית של סיכונים וקביעת דרכים לפתרון מוסכם של מחלוקות
26 תוך המשך קיום היחסים החוזיים."
27

28 בשונה מ"חוזה עסקה" (transaction contract) או "חוזה בדיד" (discrete contract),
29 חוזה יחס נועד לתת מענה למורכבות הנובעת מחוזים הנחתמים לפרקי זמן ארוכים,
30 המושתתים על מערכת יחסים נמשכת בין הצדדים, והמתאפיינים בגמישות ובדינמיות
31 של הקשר החוזי ובנכונות מוגברת של הצדדים לנהוג בתום לב (שלו, בעמ' 104).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

1 לחוזי יחס נודעת אפוא מורכבות מיוחדת, נוכח העדר יכולתם של הצדדים לצפות
2 במועד הכריתה את השינויים שיתרחשו בעתיד בכל אחד מן המקרים הפרטניים
3 שעליהם נועד החוזה לחול, ואשר הינם בגדר "נעלם" במועד יצירת ההתקשרות (ע"א
4 9784/05 עיריית תל אביב יפו נ' ידידיה גורן, עו"ד, פס' 14 לפסק דינה של
5 השופטת חיות (פורסם בבב, 12.8.2009) (להלן: "פרשת גורן")). כמו כן, לאור
6 מאפייניהם הייחודיים של חוזי היחס ניתן לצפות כי מערכות היחסים החוזיות
7 המוסדרות במסגרתם "יעוגנו בהסכמים כתובים ומפורטים" (פרשת גורן, בפס' 14).
8 בענייננו, לא הונחה כל תשתית עובדתית אשר יש בה כדי להעיד כי מערכת היחסים בין
9 שי לרשות מעגנת קיומו של חוזה יחס על מאפייניו הייחודיים לעיל. מערכת היחסים
10 הנטענת על-ידי שי מהווה התקשרות עסקית-מסחרית רגילה, שאיננה ארוכת טווח
11 (אלא לכאורה אמורה הייתה להסתיים עם "גיור" האפליקציה והטמעתה במערכות
12 הרשות), ואיננה כוללת מורכבות מיוחדת הנובעת משינויי נסיבות לאורך פרקי זמן
13 ממושכים. משכך, אינני סבור כי סוגיית חוזי היחס הינה ממן ענייננו.

14
15

ד. עשיית עושר ולא במשפט

16 34. האם התעשרה הרשות שלא כדין ועל חשבוננו של שי בעקבות השימוש באפליקציה?
17 אף בעניין זה תשובתי הינה בשלילה. סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט,
18 התשל"ט – 1979 (להלן: "חוק ע"ע") קובע את שלושת התנאים לקיומה של חובת
19 השבה כללית: קבלה של שירות או טובת הנאה; שלא על-פי זכות שבדין; שבאה מאדם
20 אחר. בענייננו, הטענה להתעשרות הרשות נטענה בתמצות יתר, ואולם בנסיבות
21 שבפני, תנאי סעיף 1 לחוק עשיית עושר אינם מתקיימים אף בבחינתם הפרטנית.

22

23 35. בין הצדדים אין כל מחלוקת כי ציבור טייס האז"מ, ולא הרשות, מהווים את הגורם
24 המשתמש באפליקציה, קרי, המקבל את השירות או טובת ההנאה (ש' 5-6 בעמ' 47
25 וש' 3-4 בעמ' 51 לעדות שי פרוטוקול הדיון מיום 15.11.2016; ש' 20-21 בעמ' 79
26 לעדות ברעוז, פרוטוקול הדיון מיום 30.1.2017), כאשר טייסים חדשים הנרשמים
27 לאפליקציה אף נדרשים לשלם לשי בגין השימוש בה (ש' 12-18 בעמ' 55 לעדות שי,
28 פרוטוקול הדיון מיום 15.11.2016). כמו כן, הגם שהרשות סייעה לשי בפיתוח
29 האפליקציה ואף בחנה את אפשרות "גיורה" למערכת, הרי שפעולותיה נבעו מן
30 הרצון להקל על הטייסים עצמם בהגשת תכניות הטיסה באמצעות מסרון בטלפון הנייד,
31 בעוד שהרשות עצמה אדישה לאופן בו תכניות הטיסה מתקבלות במערכת, והיא
32 ולמעשה, אף איננה יכולה לדעת לאחר קבלתן האם נשלחו באפליקציה או הוזנו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

1 במערכת ה-PSB (עמ' 65 לעדות ברעוז, פרוטוקול הדיון מיום 30.1.2017). אף ככל
2 שלרשות הטבה עקיפה מן האפליקציה, בדמות חיסכון באנשי מודיעין טייס, קיומה של
3 הטבה כאמור לא הוכח בענייננו.
4
5 36. בנוסף לכך, אין בפי שי טענה כי במהלך תקופת הפיתוח של האפליקציה בוצע בה
6 שימוש כלשהו על-ידי הרשות שלא כדין, ואף לגרסתו בוצע הפיתוח בשיתוף פעולה בין
7 הצדדים. כמו כן, לא מצאתי לקבל את הטענה לפיה הועבר לרשות קוד המקור של
8 האפליקציה הן מאחר שלא נתמכה בראייה כלשהי (אשר ניתן להניח כי הייתה בידי שי
9 לו הועבר קוד זה בפועל), והן נוכח העובדה ששי מציין כי הוא עצמו העביר לכאורה את
10 קוד המקור לרשות (ס' 48 לתצהיר שי) ולא נטען כי נתבקשה על-ידו להשיבו, ומשכך,
11 ברי כי אין מדובר בהחזקה שלא כדין. על כן, ולאור האמור לעיל, דעתי הינה כי לא
12 הוכחה התעשרות הרשות שלא כדין בקשר עם האפליקציה.

13
14 ה. גניבת עין

15
16 37. חוק עוולות מסחריות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק עוולות מסחריות") מגדיר בסעיף
17 1 עוולת "גניבת עין" כדלקמן:

18
19 **"(א) לא יגרום עוסק לכך שנכס שהוא מוכר או שירות שהוא**
20 **נותן, ייחשבו בטעות כנכס או כשירות של עוסק אחר או כנכס**
21 **או כשירות שיש להם קשר לעוסק אחר.**
22 **(ב) שימוש של עוסק בשמו בתום לב, לשם מכירת נכס או**
23 **מתן שירות, לא ייחשב כשלעצמו גניבת עין."**

24
25 טענת שי בדבר התקיימותה של עוולת גניבת עין נטענו בעלמא, כאשר לפיו העברת
26 קוד המקור של האפליקציה לרשות על מנת לאפשר למפתחיה להמשיך את הטמעתה,
27 אפשרה לרשות להציג לטייסי האז"מ מצג לפיו האפליקציה של פרופ' גלעדי מייתרת
28 את השימוש באפליקציה נשוא ענייננו וכן להימנע מתשלום עבורה. ברם, מעבר
29 לעובדה כי תובענת שי כנגד פרופ' גלעדי נדחתה בהסכמה, אין בטענות אלו כדי למלא
30 אחר היסודות האמורים בסעיף 1 לחוק עוולות מסחריות והדרושים לגיבושה על עוולת
31 גניבת העין, שכן לא הוכח כי הרשות ניסתה לגרום בשלב כלשהו לנכס או שירות
32 המסופקים על ידה להיחשב בטעות כאפליקציה של שי, אלא להיפך, מהודעות הדוא"ל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

1 שנשלחו לטייסי האז"מ עולה שהרשות הקפידה לציין כי שי הינו מפתח האפליקציה ואף
2 להודות לו על כך (ראו לדוגמא נספחים ו' ו-ז' למוצגי התובע). כידוע, אין די ב"זריקת"
3 טענה לחלל האוויר ועל המבקש לקבוע כי בוצעה עוולה – מוטלת החובה להוכיח
4 התקיימות יסודותיה, בעוד שבענייננו, לא עמד שי ולו בראשיתה של חובה זו ביחס
5 לעוולת גניבת העין.

6
7 38. בטרם חתימת פסק הדין, אבקש להעיר כי על אף שחלק בלתי מבוטל מטענות הצדדים
8 ומחקירותיהם הוקדש לסוגיית התנהלות שי בעריכת דו"ח באגסק, לאור תגובת חברת
9 באגסק בדבר העדר הופעתו של הדו"ח ברישומיהם ואי-הלימתן של מסקנותיו את
10 ממצאיו, ולרבות טענות בדבר קשרים לכאורה בין שי לבין עורך הדו"ח, והגם שאין
11 לכחד כי צבר המאורעות הקשורים בדו"ח באגסק מייצר בהחלט תחושה בלתי נוחה
12 בלשון המעטה, הרי שבשים לב לכלל מסקנותיי לעיל, סבורני כי אין כל נפקות מעשית
13 לדיון בהתנהלות הנטענת לצורך הכרעה בסוגיות נשוא תובענה זו, ומשכך, מתייתרת
14 בחינתן בענייננו.

15
16 39. סיכומם של דברים, הגעתי לכלל מסקנה כי לא הוכחה כריתתו של חוזה בעל-פה
17 במסגרתו התחייבה הנתבעת לאשר את האפליקציה שיזם התובע ו"לגיירה"
18 למערכותיה וכן לשלם תמורתה לתובע, וזאת נוכח העדר העדה על גמירת דעתה של
19 הרשות וכן העדרה של מסוימות, ומשכך, לא הפרה הנתבעת כל הסכם עם התובע.
20 בנוסף, לא נתמלאו בענייננו התנאים הדרושים להוכחה התעשרות הנתבעת שלא כדין
21 על חשבון התובע, וכן לא הונחה כל תשתית לקיום עוולת גניבת עין.

22
23 **ד. סוף דבר**
24
25 40. אשר על כן, התובענה נדחית.

26 התובע ישלם הוצאות הנתבעת וכן שכר טרחת עו"ד בסך 40,000 ₪.
27 **המזכירות מתבקשת להמציא עותק פסק הדין לב"כ הצדדים.**

28 זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 יום מהמצאת פסק הדין.

29 ניתן היום, י"א אב תשע"ז, 03 אוגוסט 2017, בהעדר הצדדים.

30

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

03 אוגוסט 2017

ת"א 41804-08-15

יעקב שפירא, שופט, סגן נשיא

1
2